

Pogled na Guštanj, kjer grade novo veliko železarno. V novi veliki jeklarni in jeklotvarni bodo izdelovali predvsem kvalitetne vrste jekla. — V ospredju na levi strani vidimo delavske naselje na Čečevju, kjer so od leta 1947. zgradili šest velikih stanovanjskih hiš, ki imajo velikanski dom, po obronkih kotline pa rastejo tudi nove delavske hišice

Kako napreduje gradnja guštanjske železarne

Guštanjska železarna bo naše največje železarsko podjetje za proizvodnjo kvalitetnih vrst jekla. Nova jeklarna in jeklotvarna, kakor tudi nova kladivarna na naglo raseta, vendar pravijo, da se vse prepočasno gleda na proizvodni plan. Prvi del jeklarne in jeklotvarne so spravili pod streho že lani. Tam, kjer je nedavno še stala prva upravna zgradba s kovinsko-industrijsko šolo, je prerasla ves prostor velikanska dvorana jeklarne in jeklotvarne. To pa je sele prvi del tega objekta. Sedaj podirajo streho nad zgradbo, kjer je danes še uprava, da bodo jeklarno in jeklotvarno še podaljšali. Hkrati grade enonadstropni provizorij za upravo. V prvem delu jeklotvarne zidajo domači in inozemski strokovnjaki Siemens-Martinovo peč in pa štirinasto obločno elektropeč, ki bo najprej dovršena za obratovanje. Manjka le še montaža električnih naprav. V podaljšku, ki ga sedaj grade, pa bodo postavili visokofrekvenčno elektropeč, ki bo prva peč te vrste v naši državi. Kako vse kaže, bodo začeli v novi jeklarni s poskusnimi serijami v začetku leta 1952. V novi jeklotvarni bo 14 mostnih žerjavov lajšalo delavcem težko delo. Šest so jih že postavili. Vsi so izdelani iz reparacijskega materiala. V livarni bodo namestili tudi trans-

portne trakove za livarski pesek. Ostalo opremo za to največjo jeklotvarno v državi izdelujejo deloma v domačih podjetjih v državi, v glavnem pa v železarni sami. Domača podjetja pa so prestavila termine za dobave večji del na jesen in zimo. Tako bo n. pr. tovarna »Franc Leskošek« v Mariboru izdelala konstrukcijo za odre okrog peči sele v zadnjem četrtletju. V novi kovačnici in kladivarni povzročajo podjetju mnogo skrbi montaža 600-tonske stiskalnice. Nekateri dele zanj iščejo še predstavniki železarne v inozemstvu (v Düsseldorfu in drugje). Ta stiskalnica je zelo kompliciran orjaški stroj in so morali za montažo strojnih naprav priti na pomoč izkušeni inozemski strokovnjaki. Nemški inženir za montažo je prispel šele z enomesecno zamudo, kar je tudi zavleklo začetek montaže. Precej preglativ imajo tudi z dobavo transformatorjev za elektropeč. Po dolgem iskanju so iztaknili star transformator, ki bo znižal napetost od 5000 na 200 voltov. Ta transformator so oddali v potrebni remont, dobavni rok pa je spet negotov. Pri postavitvi časovnih rokov za zgraditev in začetek obratovanja novih velikih objektov in za njihovo opremo niso v splošnem državnem planu upoštevali objektivnih težav, ki so vselej zvezane s tako gradnjo. Casovni roki so prekratki, ker smo za gradnjo, opremo in montažo navezani v veliki meri na lastne sile in možnosti, z roki pri dobavah iz inozemstva pa so tudi velike težave. Le ob idealno točnih dobavah

in pravočasnem prihodu višjega tehničnega kadra ter ob pravočasnih izdelanih podrobnih načrtih bi bilo mogoče gradnjo novih objektov dovršiti v določenem roku. Navzlic tem težavam poteka gradnja in oprema novih objektov še kar zadovoljivo. Upravni odbor in delavski svet podjetja sta pokazala precej iniciative in vsi komaj čakajo dneva, ko bo v novi jeklarni in jeklotvarni prvič steklo žarečo jeklo.

Konec slovaških svetanosti

Včeraj so bile v Bosankem Petrovcu končane tradicionalne slovaške svetanosti, ki so bile tudi letos velika manifestacija gospodarske in kulturnega napredka slovaške manjšine v naši državi. Letošnjih svetanosti se je udeležilo nad 10.000 Slovkov iz raznih krajev Vojvodine.

Devetletnica ustanovitve VI. vzhodnobosanske proletarske brigade

Iz Ljubine in Srednjega pri Sarajevu so se podali na partizanski marš bivši borci VI. vzhodnobosanske proletarske brigade z ministroma zvezne vlade Rodoljubom Čolakovićem in Todorom Vujićem, ki sta vodila marš. Marš so privedli do proslave devete obletnice ustanovitve te slavne partizanske enote. Trajal bo deset dni in pot bo vodila čez Ozren, Romanijo, Milan planino, Saković, Majevico in še druge znamenite kraje, v katerih so se bojevala ta brigada.

Na gradbišču hidrocentrale na Drini že gradijo desno turbinsko zgradbo

Po obsežnih pripravljalnih delih, ki so se precej zavlekla, so letos splošno mladi na gradbišču hidrocentrale v Zvoniku na Drini, začeli betonska dela v rečni strugi, ki so jo z visoko zagazno, steno zavarovali proti vdorom vode. Medtem so dela že tako napredovala, da so 1. avgusta začeli betonirati temelje obrežne betonske zgradbe za strojnico ob desnem bregu reke (na srbijanski strani). Obseg betonskih del, ki jih je treba tudi izvršiti, je zelo velik, saj bo zgradba za strojnico od temeljev do vrha visoka 40 metrov in bodo morali v ta objekt vgraditi 67.000 kubikov betona. V obrežni strojnici bodo pozneje postavili dva velikanska turboagregata, ki bo vsak imel zmogljivost 25.000 kilovatov. Ker

VREME

VREMENSKO POROČILO
HIDROMETEOROLOŠKE SLUŽBE
Stanje 7. avgusta ob 7: Frontalne motnje, ki jih povzročajo področje nizkega zračnega pritiska nad Anglijo, so danes dosegle severno Italijo in Avstrijo ter bodo vplivale na vreme pri nas. — V Slovenije je spremenljiva oblačnost. Najnižja temperatura je bila 8° na Jezerščem v Ljubljani je bil ob 7 zjutraj značilni pritisk 734,9 mm, temperatura zraka 18° C, najnižja temperatura 12° C, relativna vlažnost 82 %.

Napoved za sredo 8. avgusta: Sončno s spremenljivo oblačnostjo in krajevnimi plohami.

VREMENSKA NAPOVED
KMETIŠKE METEOROLOŠKE
SLUŽBE (PRI KZZ)

V sredo sprva jasno, pozneje prehod posameznih nevihtnih ploh, nato zopet jasno. V prihodnjih dneh bo prevladovalo lepo vreme. Pomembnejše padavine okoli 12. avgusta.

Švernikova poslanica prezidentu Trumanu

Ponovitev sovjetskega »mirovnega programa« in uradni predlog za sklenitev pakta med petimi velesilami, ki ga je Generalna skupščina OZN že dvakrat zavrnila

Washington, 7. avg. (AFP) Predsednik Truman je včeraj sprejel odgovor predsednika predizidja Vrhovnega sovjeta ZSSR Nikolaja Švernika na sporočilo kongresa ZDA sovjetskemu narodu ter resolucijo Predizidja Vrhovnega sovjeta ZSSR, poslano ameriški narod. V pismu izjavlja Švernik, da sovjetsko ljudstvo nima nobenega povoda sumiti, da ameriški narod želi svojo vojno.

V pismu se nadalje zahteva odstranitev vsake diskriminacije ameriških oblastí nasproti ZSSR. Hkrati je poudarjeno, da sovjetska vlada ugodno sprejema mirovne akcije vsake države, da so sovjetski narodi prepričani, da ne bo vojne, če bo ljudstvo samo vzelo v svoje roke ohranitev miru ter razkrinkalo poskuse tistih sil, ki hočejo, da bi prišlo do vojne.

Resolucija Predizidja Vrhovnega sovjeta ZSSR, ki je bila poslana ameriški narod skupaj s Švernikovim sporočilom poudarja, da je sovjetski narod enoten v poskusih, da bi se dosegel trden mir in preprečila nevarnost za novo vojno. Da bi se ustrlil mir, je treba skleniti pakt petih velesil, omejiti oboroževanje in preprečiti atomsko orozje.

Resolucija navaja na koncu, da ZSSR stalno daje predloge za rešitev korejske vojne, da je Sovjetska zveza skušala napraviti konec hladni vojni ter da nima napadalnih namenov in ne ogroža nobene države in nobenega naroda.

Krogi Združenih narodov menijo, da pomeni poslanica predsednika predizidja Vrhovnega sovjeta ZSSR v bistvu ponovitev sovjetskega »mirovnega programa«, ki so ga kot sovjetsko propagando zavrnili na dveh zasedanjih Generalne skupščine OZN, Pakti petih velesil, ki ga je leta 1949. In leta 1950. predlagal sovjetski zunanji minister Andrej Višinski na zasedanju Generalne skupščine, obsega vse tiste točke, ki jih je navedel Švernik v svojem pismu predsedniku Trumanu. Omenjeni krogi naglašajo, da postavljajo Ustanovna listina Združenih narodov vojno izven zakona ter določa mehanizem za akcijo proti napadalcu, kar je dokazal korejski primer. Zato se je večina v Generalni skupščini strinjala, da ni potreben noben nov spakt za krepitev miru, kakor je

izgovoril, ki se ponekod pojavljajo, še da so obveznosti prevelike, ne drže, zlasti še, ker je bila pridelovalcem znižana oddaja v vseh upravljenih primerih, ki je uničila žito toča ali poplava. Tisti kmetovalci pa, ki niso posejali zadostne količine žita, so sami krivi, če so prišli v škripe, kajti za obveznost so vedeli že lani ob jesenski setvi in so se že tedaj lahko nanjo pripravili. Takim seveda oddaja ne bo znižana.

Prav je, da se za uspehe odkupa zmanjajo tudi množične organizacije. Kajti markske bodo odpadli prisilni ukrepi, ki jih zakon predvideva za kršitelje uredbe o obvezni oddaji žita, če bo Fronta pravilno tolmačila njen pomen. Danes ko je naš trg vsak dan bolj sprošen, je tem bolj važno, da se zagotovi osnovna preskrba industrijskih središč s kruhom. Le če bo ta zagotovljena, se bo tudi prosti trg nemoteno razvijal, ker ne bo pojojev za spekulacijo.

Letos imajo obvezni odkup in sicer pšenice ter rži tudi industrijske ekonomije. Ta odkup je bil uveden zaradi tega, ker je osnovni namen ekonomij, da pridelujejo vrtno, meso in maščobo, ne pa žito. Ker so ponekod kljub temu sejalni tudi belo žito, bo ta ukrep nedvomno vplival, da se bodo v bodoče držali navodil o pridelovanju.

SVOBODNA TRGOVINA V JUGOSLOVANSKI CONI SE GLADKO RAZVIJA

Koper, 7. avg. (Tanjug) Pred trgovinami v jugoslovanski coni STO sedaj ni več vrst kakor prejšnje dni, ko je bil uveden sistem svobodne trgovine. Sedaj si lahko potrošniki nabavijo brez čakanja mesa, masti, olja in kavo po oblastni določeni cenah. Kmalu se bodo pojavili po trgovinah drobni industrijski predmeti, n. pr. glavnik, brivski aparati, predmeti iz neylona, škarje in druge drobnarije. Uresničevanje sklepov o novem trgovinskem sistemu, razdelitvi in uporabljanju deviz je terjalo uvedbo novih gospodarskih ukrepov, otvoritev novih ustanov in podjetij, ki bodo delala v skladu z novim sistemom. V istrskem okrožju bo kmalu odprta posebna agencija za promet s proizvodi ribje industrije in konserv s sedežem v Izoli, ki bo organizirala izvozno mrežo in skrbelo za uvoz ribiških naprav. V Izoli se pripravljajo na ustanovitev sveta ribičev, ki se bo ukvarjal z izvozom svežih rib. V Svetu za trgovino pri istrskem okrožnem odboru že pripravljajo navodila za razdelitev zasluženih deviz.

Resno opozorilo romunski vladí

Od 1. januarja do 15. julija so izvršili romunski obmejni organi 200 sovražnih dejanj na naši meji

Beograd, 7. avg. (Tanjug) Ministrstvo za zunanje zadeve FLRJ je izročilo romunskemu veleposlanstvu v Beogradu noto, v kateri protestira zaradi zločinškega uboja jugoslovanskega granicarja Ivana Simeca, ki sta ga ubila dva romunska vojaka iz zasede 3. avgusta, čeprav je bil z jugoslovanskega patruljo 250 m znotraj jugoslovanskega ozemlja. Da je bil navedeni uboj namerno izvršen, priča tudi dejstvo, da so prav na istem kraju dva dneva prej — 1. avgusta — romunske vojaške enote v jakosti okrog 100 vojakov z drznimi izzivaji — z zavzetjem borbenega položaja prav na mejni črti proti FLRJ in s streljanjem na jugoslovansko ozemlje — zamenj poskušala speljati jugoslovanske obmejne organe, da bi jim odgovorili na izzivanje.

Nota opozarja, da je bil ta najhujši uboj jugoslovanskega granicarja izvršen v kratkem razdobju od uboja granicarja Stanoja Vukojevića dne 13. junija, kar kaže, da dobiva oboroženi pritisk na jugoslovanski meji in sovažna politika romunske vlade do FLRJ čedalje bolj resen značaj. O tem pričajo med drugim tudi pogosti oboroženi incidenti na jugoslovanski meji. Samo v prvem polletju, od 1. januarja do 15. julija, so romunski obmejni organi izvršili 200 raznih sovražnih dejanj na jugoslovanski meji ali za 90 odstotkov več kakor v istem razdobju

lanskega leta. Od tega števila je bilo samo v zadnjem poldrugem mesecu, t. j. od konca maja pa do 15. julija, izvršeno z romunske strani 107 oboroženih in drugih napadalnih izzivanj na jugoslovansko-romunski meji. Nota pravi, da so ta dejstva še en obtežilen dokument, ki nepobito dokazuje vztrajno prizadevanje romunske vlade, da bi svojo sovražno politiko nasproti FLRJ ne le nadaljevala marveč tudi okrepila. Zato ministrstvo za zunanje zadeve FLRJ resno opozarja romunsko vlado, da je skrajni čas, da neha s tako pustolovsko politiko, ki nasprotuje koristim romunskega naroda in miru na svetu in za katero je odgovorna romunska vlada. Nota na koncu zahteva, da se morajo povzročitelji zločinškega uboja jugoslovanskega granicarja Ivana Simeca poklicati na odgovornost in strogo kaznovati, romunska vlada mora plačati kot odškodnino družini ubitega granicarja vsoto, katere višina bo naknadno naznanjena.

Naši državljani v romunskem taborišču

V zloglasnem romunskem taborišču v Baraganu je zaprtih večje število jugoslovanskih državljanov, katerim je romunska policija vzela potne liste in vse druge dokumente. V Romuniji so v zadnjem času sploh uvedli prakso, da jugoslovanskim državljanom vzamejo vse dokumente in jih tako oropajo vseh pravic.

Prvi odmevi v Washingtonu

Washington, 7. avg. (Un. Pr.) Funkcionarji ameriškega zunanje ministristva so izjavili, da Švernikovo odgovor na poslanico ameriškega kongresa in resolucija Predizidja Vrhovnega sovjeta ne vsebujeja nič novega, vendar so izjavili, da bodo proučili oba sovjetska dokumenta. Demokratični senator Brian Mac Mahon, eden od avtorjev resolucije ameriškega kongresa je izjavil, da bi sovjetska vlada lahko pokazala svojo iskrenost, ako bi hitro podpisala sporazum o nadzorstvu nad atomsko energijo, ki jo je potrdila Organizacija združenih narodov. Demokratični poslanec Abraham Ribikow, prav tako eden izmed avtorjev ameriške resolucije, je naglasil, da pomenita Švernikovo pismo in resolucija predizidja Vrhovnega sovjeta ZSSR ponavljanje obtožb Kremlija, da žele zahodne velesile izzvati vojno in ponavljanje trditve, da preprosti ljudje na svetu baje podpirajo sovjetsko stališče.

General Ridgway zahteva zanesljiva jamstva

Šele nato se bo nje gova delegacija vrnila v Kesong

Tokio, 7. avg. (Tanjug) Poveljnik čet Združenih narodov general Matthew Ridgway je zahteval od severnokorejskih in kitajskih poveljnikov zanesljiva jamstva, da bo ostal Kesong nevtralen področje. V poročilu, ki ga prenaša Reuter, pravi general Ridgway, da se bo njegova delegacija vrnila v Kesong, ko bo prejela takšno jamstvo. General Ridgway je opozoril nasprotivnike poveljnika, da bo vsak nadaljnji prestopke z njihove strani v sedanjem boju kot namerno dejanje, da se napraví konec pogajanjem za premirje.

Severnokorejska brzojavna agencija poroča, da bi bilo ozemlje, ki ga želi pridobiti združeno poveljstvo s svojim predlogom o demarkacijski črti, nič drugega kot mostičke za novo ofenzivo proti mejam Kitajske. Severnokorejska agencija poudarja hkrati, da je pojasnilo delegacije združenega poveljstva o nujnosti trdne obrambne črte močita laž. Komentar pripominja, da delegacija generala Ridgwaya zavlačuje pogajanja zato, da bi jih na koncu bojkotirala.

Casopis KP Kitajske »Peoples Daily« objavlja obširno poročilo o razgovorih v Kesongu, zlasti pa o predlogih za določitev demarkacijske črte. Izjavlja, da je zahteva združenega poveljstva, naj se določi demarkacijska črta v skladu s sedanjo bojno črto, nemogoča, pri čemer utemeljuje kitajsko in severnokorejsko stališče, da bi sprejeli 38. vzorednik kot demarkacijsko črto.

General Ridgway zahteva zanesljiva jamstva

Šele nato se bo nje gova delegacija vrnila v Kesong

Tokio, 7. avg. (Tanjug) Poveljnik čet Združenih narodov general Matthew Ridgway je zahteval od severnokorejskih in kitajskih poveljnikov zanesljiva jamstva, da bo ostal Kesong nevtralen področje. V poročilu, ki ga prenaša Reuter, pravi general Ridgway, da se bo njegova delegacija vrnila v Kesong, ko bo prejela takšno jamstvo. General Ridgway je opozoril nasprotivnike poveljnika, da bo vsak nadaljnji prestopke z njihove strani v sedanjem boju kot namerno dejanje, da se napraví konec pogajanjem za premirje.

Severnokorejska brzojavna agencija poroča, da bi bilo ozemlje, ki ga želi pridobiti združeno poveljstvo s svojim predlogom o demarkacijski črti, nič drugega kot mostičke za novo ofenzivo proti mejam Kitajske. Severnokorejska agencija poudarja hkrati, da je pojasnilo delegacije združenega poveljstva o nujnosti trdne obrambne črte močita laž. Komentar pripominja, da delegacija generala Ridgwaya zavlačuje pogajanja zato, da bi jih na koncu bojkotirala.

Casopis KP Kitajske »Peoples Daily« objavlja obširno poročilo o razgovorih v Kesongu, zlasti pa o predlogih za določitev demarkacijske črte. Izjavlja, da je zahteva združenega poveljstva, naj se določi demarkacijska črta v skladu s sedanjo bojno črto, nemogoča, pri čemer utemeljuje kitajsko in severnokorejsko stališče, da bi sprejeli 38. vzorednik kot demarkacijsko črto.

Plaven bo zahteval danes zaupnico

Pariz, 7. avg. Po celodnevem posvetovanju z voditelji raznih strank je René Plaven sporočil predsedniku francoske republike Vincentu Aurore, da sprejme mandat za sestavo nove francoske vlade. Plaven je danes dobil soglasjanje radikalnih socialistov, še poprej pa socialistov in radikalov. Jutri bo poskušal dobiti zaupnico parlamenta.

Italijanske blodnje

V italijanskem parlamentu vstajajo vsak dan novi govorniki, ki učijo vlado in zahodne velesile, kako naj čimprej »rešijo« tržaško vprašanje, novinarji z dolgoletna fašistična praksa pa jim v tisku sekundirajo. Finančno-go podarski problemi, ki so bili po splošnem mnenju povod zadnje vladne krize, so politični v ozadje, kajti o njihovi rešitvi so mnenja med desničarskimi in levničarskimi strankami zelo različna, dočim so si glede tržaškega vprašanja vsi — od Vatikana do Kominforma — edini »rešitvi« ga je namreč treba na škodo Jugoslavije.

Poslanec v rimskem parlamentu Bartole, ki velja za glavnega »asa« tržaškega irendentizma, je ugotovil, da direktna pogajanja med Italijo in Jugoslavijo niso več mogoča. Tudi tristranska deklaracija o vrnitvi tržaškega ozemlja bo izgubila na svoji vrednosti, če bo italijanska vlada od zahodnih velesil vedno znova zahtevala, naj jo ponovno potrdijo. Po njegovem mnenju mora vlada od Angležev in Američanov zahtevati, naj z dejanji dokazijo, da niso pozabili na dano obljubo. To pa naj bi Angleži in Američani dokazali s tem, da bi na predlog italijanske vlade enostavno zasedli je jugoslovansko ozemlje Tržaškega ozemlja. Bartole celo grozi Angležem in Američanom, da bodo na svoji koži okusili spremembo italijanskega javnega mnenja, če ne bodo storili tako, kakor to sam želi.

Ze izza fašističnih časov je izsiljevanje zelo priljubljeno italijanskim irendentistom. Zato poslanec Bartole »ne more razumeti«, da Angleži in Američani pomagajo Jugoslaviji in nočijo tega izkoreniniti, ko bi po njegovem mnenju vendar lahko v zameno za gospodarsko pomoč zahtevali, da naj Jugoslavija privoli v priključitev Svobodnega tržaškega ozemlja k Italiji.

Tako zvaní »tržaški« poslanec Tanasco (ki bržkone v Trstu niti nima volilne pravice, ker bi v tem primeru ne mogel kandidirati v italijanski parlament!), je ponavljal Bartolijeve »argumente«, ko je v obširnem govoru razlagal še neshetokrat ozruženo tezo o »neueveljivosti« Italije nad Trstom. Očitaj je angloameriški vojaški upravi, da krši mednarodno pravo, ker zanika veljavnost nekaterih italijanskih zakonov v svoji okupacijski coni. Ne gre mu v glavo, da bodo letos Tržacani privoli po svojem volilnem zakonu in ne po italijanskem, ki bi bil za irendentistične stranke mnogo ugodnejši.

Vsem tem predlogom in izsiljevanjem se je pridružil tudi voditelj socialističnih demokratov Saragat, ki je sicer krizoval vlado, poveljal pa je De Gasperi, da se je tako odločno zavzel za Trst. Povedal je, da bo tudi njegova stranka zahtevala priključitev Tržaškega ozemlja k Italiji. Le v skrajnem primeru bi Saragat predlagal plebiscit, ki naj bi se po njegovi zamisli izvršil tako, da bi se morala najprej jugoslovanska vojska umakniti iz cone B, potem pa naj bi se prebivalstvo »odločilo« za Italijo ali za Jugoslavijo.

Voditelj italijanskih kominformistov Togliatti se je tržaškega vprašanja dotaknil le mimogrede. Čeprav je več kot jasno, da sta glede tržaškega vprašanja odločni mnenji Jugoslavije in Italije, je Togliatti trdil, da brez Moskve nihče ne bo mogel rešiti tržaškega vprašanja. S tem pa se je izognil podrobnejšim pojasnilom, kajti splošno je znano, da uporabljajo kominformisti glede Trsta dve taktiki: v Italiji se zavzemajo za brezpogojno priključitev Trsta k »materji domovini«, v Trstu pa zbirajo podpise za izvedbo mirovne pogodbe in imenovanje guvernerja, ki naj bi omogočil »holistične« rešitve, pri kateri bi bila priključitev »šele druga faza«. Cesar treh Togliatti iz objasnjenih vzrokov ni mogel povedati v parlamentu, so povedali njegovi sateliti — Nemijevci socialisti v svojem glasilu »Avanti«, kjer so poudarili, da je bila njihova stranka (se razume, da tudi Togliattijeva) vedno za »pravilno« mejo, ki bi Italiji pustila vse, kar je italijanskega, namreč vso zahodno Istru do Pulia in različnih rudnikov.

Tržaški kominformistični pozlavar Vidali, ki zelo skrbi za svojo popularnost, je zbral v Trstu nekaj »hobotrničnih« poslušalcev in jim oznanil veliko »obrnjenost«, katero je izvedel iz »vira«, ki ga ni mogel demantirati. Zbranim lahko namernežem je privoščeval celo vrsto najbolj fantastičnih izmišljotin, med drugim, »da so Angleži in Američani obliubili Titu, da mu bodo dali velike predele Madžarske, Romunije, Bolgarije in Albanije, če bo izvolil vojno.« Verjetno ga prav nič ne moti, da so takle naslednji dan v Londonu in Rimu demantirali njegove laži, kajti on je svoj namen kljub temu dosegel: pomečal je »vojo« popularnost in vzpodbudil svoje pristnike k še ostrejši borbi proti Jugoslaviji.

Vzdušje, ki ga s takimi govori in izsiljevanjem ustvarjajo v Italiji tako irendentisti kot kominformisti, je vse prej kot ugodno za rešitev tržaškega vprašanja. Namesto, da bi se približevali rešitvi, pa vse kaže, da se v Rimu še oddaljujejo od pametnih predlogov.

PRVENSTVO SLOVENIJE V SAHU

Grosek remiziral s Pucem

Vošpernik-Ketiš 1:0, Sikosek-Levčič 0:1, Pogačnik-Prelfalik 0:1; partije Puc-Grosek, Konč-Grosek in Krulc-Stupica so se končale nere, Po VI. kolu vld Puc 4 in pol (1) pred Grosekom 4, Pucem 3 in pol (1) ter Stupicem, Prelfalikom, Levčičem, Germekom in Bajcem s po 3 in pol točke itd.

Danes ob 16 je na sporedu VII. kolo

General Ridgway zahteva zanesljiva jamstva

Šele nato se bo nje gova delegacija vrnila v Kesong

Tokio, 7. avg. (Tanjug) Poveljnik čet Združenih narodov general Matthew Ridgway je zahteval od severnokorejskih in kitajskih poveljnikov zanesljiva jamstva, da bo ostal Kesong nevtralen področje. V poročilu, ki ga prenaša Reuter, pravi general Ridgway, da se bo njegova delegacija vrnila v Kesong, ko bo prejela takšno jamstvo. General Ridgway je opozoril nasprotivnike poveljnika, da bo vsak nadaljnji prestopke z njihove strani v sedanjem boju kot namerno dejanje, da se napraví konec pogajanjem za premirje.

Severnokorejska brzojavna agencija poroča, da bi bilo ozemlje, ki ga želi pridobiti združeno poveljstvo s svojim predlogom o demarkacijski črti, nič drugega kot mostičke za novo ofenzivo proti mejam Kitajske. Severnokorejska agencija poudarja hkrati, da je pojasnilo delegacije združenega poveljstva o nujnosti trdne obrambne črte močita laž. Komentar pripominja, da delegacija generala Ridgwaya zavlačuje pogajanja zato, da bi jih na koncu bojkotirala.

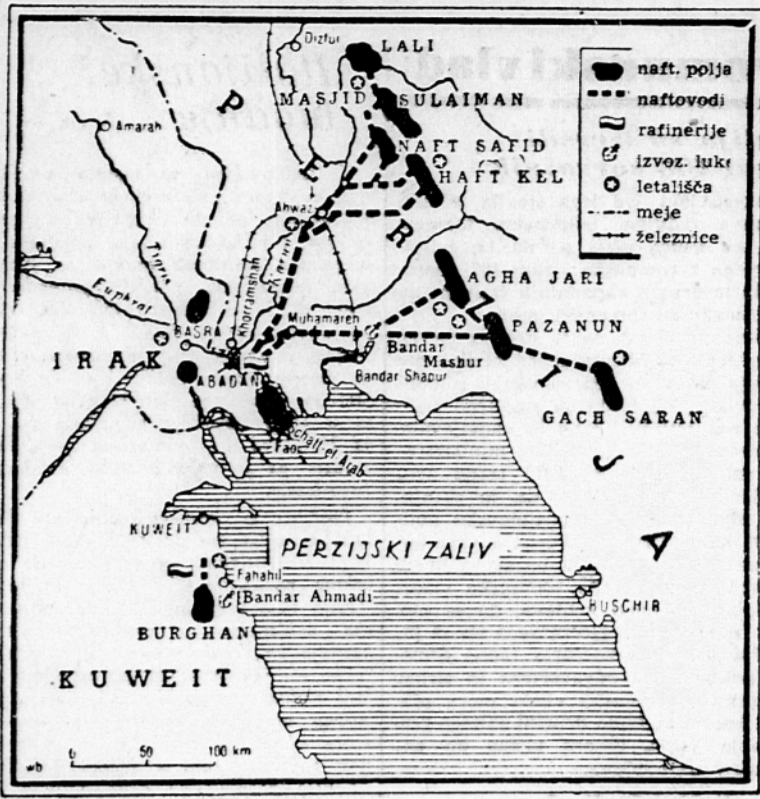
Casopis KP Kitajske »Peoples Daily« objavlja obširno poročilo o razgovorih v Kesongu, zlasti pa o predlogih za določitev demarkacijske črte. Izjavlja, da je zahteva združenega poveljstva, naj se določi demarkacijska črta v skladu s sedanjo bojno črto, nemogoča, pri čemer utemeljuje kitajsko in severnokorejsko stališče, da bi sprejeli 38. vzorednik kot demarkacijsko črto.

Plaven bo zahteval danes zaupnico

Pariz, 7. avg. Po celodnevem posvetovanju z voditelji raznih strank je René Plaven sporočil predsedniku francoske republike Vincentu Aurore, da sprejme mandat za sestavo nove francoske vlade. Plaven je danes dobil soglasjanje radikalnih socialistov, še poprej pa socialistov in radikalov. Jutri bo poskušal dobiti zaupnico parlamenta.

Težnja, da se izboljšajo odnosi med Perzijo in Veliko Britanijo in reši petrolejski spor

Doslej so britanski in perzijski delegati obravnavali splošna vprašanja — Poziv perzijskega šaha perzijskemu narodu

Teheran, 7. avg. (Reuter): Na večeršnjem sestanku britanske in perzijske delegacije so obravnavali samo splošna vprašanja. Sestanek je trajal 90 minut ter je bil po izjavi zastopnikov obeh strank zelo prijateljski. Poročajo, da bo prihodnji sestanek jutri dopoldne, ker je britanski šef delegacije Richard Stokes odpoval v Abadana. Ta čas se bodo perzijski strokovnjaki sestali s Donaldom Fergusonom, stalnim tajnikom britanskega ministrstva za gorivo in energetiko ter članom britanske vladne delegacije. Zvedelo se je, da bo konferenca trajala okrog dva tedna, dnevni red pa ne bo natančno določen.

Pod vplivom petrolejskega spora si v ZDA zelo prizadevajo, da bi dognili domačo proizvodnjo nafte. V zadnjih tednih julija je znašala povprečno ameriška proizvodnja surove nafte 875.000 ton na dan, kar pomeni, da se je zvišala za okrog 5.580 ton v primeri s prejšnjim tednom. Prejšnja rekordna proizvodnja, ki je bila dosežena junija, pa je bila presežena za nad 2.000 ton.

trolejsko vprašanje. Perzijski šah Mo. hamed Reza Pahlevi je po radiu pozval perzijski narod, naj ostane miren med anglo-perzijskimi razgovori o petroleju, ker je enotnost naroda poročila, da bo Perzija prodira s svojo pravično zahtevo po nacionalizaciji petrolejske industrije.

To poslanico je naslovil perzijski šah v okviru posebne oddaje sprico obletnice perzijske ustave. To je prvič, da je perzijski šah javno omenil nacionalizacijo petrolejske industrije. Angleška komisija za pregovore se mudi danes v Abadana, da ugotovi, kakšne posledice je imela dosedanja kriza na obratovanje rafinerije. Iz Abadana poročajo, da je ulice stražilo na stotine vojakov in policajev, ko se je peljala po ulicah britanska delegacija. Kakor je znano, je zaradi nemirov v ozemlju okoli Abadana, ki se imenuje Kuzihistan, razglašeno obsešno stanje.

Pod vplivom petrolejskega spora si v ZDA zelo prizadevajo, da bi dognili domačo proizvodnjo nafte. V zadnjih tednih julija je znašala povprečno ameriška proizvodnja surove nafte 875.000 ton na dan, kar pomeni, da se je zvišala za okrog 5.580 ton v primeri s prejšnjim tednom. Prejšnja rekordna proizvodnja, ki je bila dosežena junija, pa je bila presežena za nad 2.000 ton.

56 milijard dolarjev za vojaške namene

Washington, 7. avg. (AFP) Kreditni odbor predstavnika doma je odobril proračun obrambnega ministrstva v višini 56 milijard dolarjev, t. j. za milijardo in pol dolarjev manj od zneska, ki ga je zahteval predsednik ZDA. Sprejeta vsota ne obsega 4 milijarde in pol dolarjev namenjenih za javna dela in zgraditev oporišč, pa tudi ne izdatkov za vojno v Koreji. O proračunu obrambnega ministrstva bodo v predstavniki domu glasovali prihodnji teden.

Italijanski delavci za Avstralijo

Rim, 7. avg. (Un. Pr.) »Giornale d'Italia« poroča, da je Avstralija zahtevala še 10.000 italijanskih delavcev, ki se po pogodbi iz dne 22. marca naselijo v Avstraliji. Junija je odpovalo v Avstralijo 450 italijanskih delavcev, v kratkem pa bo odpovalo še 500 oseb. Po sporazumu med Italijo in Avstralijo bosta obe državi nosili enak del potnih stroškov za izseljevanje.

Podtalno gibanje proti sedanemu režimu v Indoneziji

Djakarta, 7. avg. Zaradi nemirov, do katerih je prišlo v nedeljo zvečer, pri čemer je bilo ubitih šest ljudi, več pa ranjenih, je bil sinoči izdan ukaz za zatemanje Djakarte, Tolpa oboroženih ljudi z rdečo zastavo na čelu je poizkušala dobiti nadzorstvo nad Priokom, pristaniščem Djakarte. Doslej so aretirali 50 ljudi, vendar še ni bilo izdano uradno poročilo, kako je do nemirov prišlo, niti o tem, koliko žrtve je bilo zaradi bojev v nedeljo ponoči. V Bogori, rezidenci predsednika Ahmeda Sukarna, 65 km južno od Djakarte, je bila vržena ročna granata v trgovino, kjer je bilo polno ljudi. Ranjenih je bilo več kot 80 oseb, od katerih so jih 45 odpeljali v bolnišnico.

Po izjavah prič so izbruhili nemiri v Prioku, ko je tolpa oboroženih civilistov vdrla v policijsko postajo in začela streljati. Iz Djakarte so z vso naglico poslali ojačanja, nakar so napadale razpršili. Očiščevalne operacije so v ponedeljek paralizirale vse zveze med Djakarto in pristaniščem. Več ladij se je moralo zasidrati pred pristaniščem.

Egipt bo odpovedal pogodbo z Anglijo

New York, 7. avg. (Un. Pr.) Egiptovska vlada je sklenila odpovedati pogodbo iz leta 1936 z Veliko Britanijo in bo morda vne spor predložila Varnostnemu svetu. To domnevajo opazovalci v Združenih narodih, pri čemer se sklicujejo na današnjo izjavo egiptovskega zunanjega ministra, da so bili vsi razgovori z Veliko Britanijo o ureditvi spora prekinjeni, kakor tudi na izjavo egiptovskega delegata pri Združenih narodih, da bo to vprašanje predloženo Varnostnemu svetu. Pričujejo, da bo egiptovski delegat v četrtek na sestanku Varnostnega sveta sprožil vprašanje anglo-egiptovske pogodbe, ki je na dnevnem redu že od leta 1947.

Ameriški kredit Mehiki

Mexico City, 7. avg. (Tanjug). Ameriška banka za izvoz in uvoz je odobrila Mehiki 125 milijonov dolarjev v okviru kredita v znesku 150 milijonov dolarjev odprtga lani septembra za mehiške načrte za namakanje, proizvodnjo električne energije in razširitev prometne mreže. Novo posojilo bodo uporabili za kritje stroškov za zgraditev velikega jezusa na meji med Mehiko in ZDA na reki Bravo. Voda iz umetnega jezera, ki bo dolg 8 km, bo napajala dve hidrocentrali. Po omrežju prekopov bodo namakali 220.000 zemlje.

Mehika bo vrnila ameriško posojilo v 12 letih. Letne obresti znašajo 3,5%.

ZSSR ZDA %	ZSSR ZDA %
jeleko v milijonih ton	25,4 80,3 32
železo	19,5 49,2 40
premog	250 490 42
nafta	35,4 254 14
elektrika milijarde kwh	82 345 32

V tabeli so pri ZDA uporabljene številke dejanske proizvodnje v letu 1949 (Survey of Current Business 1950), pri ZSSR pa proizvodnja, ki bi jo morala Sovjetska zveza po letnem načrtu doseči v letu 1950 (to-rej razlika je verjetno še nekoliko večja). Ni niti potrebno primerjati produktivnosti sovjetske in ameriške delavca, ali sorazmerje med kmetijskimi delavci v ZDA (12%) in

Proslava desetletnice vstaje naših narodov v New Yorku

New York, 7. avg. (Tanjug) V New Yorku je priredil Klub ameriško-jugoslovanskega prijateljstva proslavo v počastitev 10. obletnice ljudske vstaje v Jugoslaviji. Predsednik kluba Nikola Telesmanić je govoril o vlogi Jugoslavije v svetovnem dogajanju in naglasil, da je Jugoslavija dosegla ob največjih žrtvah velikanske uspehe in da je na najboljši poti, da zagotovi ljudstvu blaginjo.

General de Tassigny povabljen v Washington

Pariz, 7. avg. Iz Sajgona (Indokina) poročajo, da so združeni poveljniki generalnega štaba ZDA povabili komandanta francoskih oboroženih sil v Indokini generala De Latre de Tassignyja na posvetovanje v Washington. Dan generalovega odhoda bo določilo francosko obrambno ministrstvo.

Povpraševanje po rižu presega ponudbe

Washington, 7. avg. (Tanjug). Po mnenju zastopnika ameriškega ministrstva za kmetijstvo, se je svetovno povpraševanje po rižu tako povečalo, da bodo letošnje razpoložljive količine tega važnega prehrabnega predmeta izčrpane takoj po žetvi. Izvozniki viski letos ne bodo mnogo večji od laniških, povpraševanje pa je znatno naraslo, ker so posamezne države Daljnega vzhoda z dobrim plasiranjem svojih izvoznih predmetov, kot so kavčuk, čaj in krompir, zelo povečale svojo kupno moč. Med te države spadajo predvsem Indonezija, Ceylon, Japonska in Filipini. Svetovno tržišče preskrbujejo z rižem predvsem Indokina, Siam, Burma in Pakistan.

V nekaj vrstah

New York, 7. avg. (Tanjug) Libanonska in čilska vlada sta obvestili Združene narode, da se pridružujeta resoluciji Generalne skupščine z dne 18. maja o prepovedi izvoza strateškega materiala na Kitajsko in v Severno Korejo. Od 60 članov organizacije Združenih narodov je doslej pristopilo k tej resoluciji 44 držav.

London, 7. avg. (Tanjug) »Times« piše, da so začeli v kemičnih tovarnah »Dwory« pri Oswiecimzu na Poljskem izdelati prvič proizvajati sintetični bencin. Casopis dodaja, da so pomagal pri izvedbi tega načrta ruski izvedenci iz Vzhodne Nemčije in Českoslovaške.

Ottawa, 7. avg. Da bi ublažila sedanje pomanjkanje jekla, namerava Kanada povečati proizvodnjo za približno 30%. Pričujejo, da bo znatna letošnja kanadska proizvodnja okrog 3,25 milijona ton, uvozne potrebe pa so ocenjene na 1,2 milijona ton.

Washington, 7. avg. (Tanjug) Ameriško ministrstvo za obrambo je sporočilo, da bodo ameriške oborožene sile novičle še 10.000 razseljenih oseb. V ameriški vojski je 2.500 razseljenih oseb. Sporočilo pristavlja, da ne bodo upoštevane prijave nemških državljanov in tudi ne državljanzov iz držav Atlantskega pakta. Rekruti se bodo vojaško izurili v ZDA ter dobili ameriško državljanstvo.

Lullington, 7. avg. (Reuter) Pri odkopavanju ostanok romanskega splošja so našli 1.700 let star novec. Gre za srebrn denariz Septima Severa, ki je zelo dobro ohranjen.

»Slovenija« zopet v reški luki

Včeraj je pripeljal v reško luko oceanska motorna ladja »Slovenija«, ki je pripeljala iz Severne Amerike 6.610 ton tovora. Ladja je med drugim pripeljala 4.900 ton masti, ki so jo kupili v Ameriki, nad 200 ton surovega masla, ki ga nam je poslala organizacija CARE. Maslo je zadnji del živeča, ki nam ga je poslala dobrodelna ameriška organizacija. Poleg tega je »Slovenija« pripeljala 1.510 ton raznega drugega blaga, med drugim 370 zabojev streptomocina in penicilina, dva velika kamiona po 17 ton za Rudarsko podjetje v Beogradu, različne dele za letala i. dr.

Predvčeršnjim zvečer pa je prispela na Reko tudi oceanska ladja »Bosna«, ki je po devetih mesecih potovanja pripeljala iz Amerike 11.250 ton žita. Del tega žita so iztovorili v Dubrovniku in Kardeljevem, ostanek pa iztovorjajo sedaj na Reki.

Leta 1948 in 1949 so ZDA izdale za vzdrževanje svoje armade manj kot 6% neto vrednosti državne proizvodnje. Tudi z ostalimi izdatki (investicije, raziskavanja itd.) ni šlo za armado več kot 25%. Drugače v Sovjetski zvezi. Leta 1948 je izdala v vojne namene 40,8 milijard rubljev od 66,5 milijard, kolikor je tedaj znašala neto vrednost državne proizvodnje (60%). Se bolj značilna je razpredelnica, ki nam kaže, koliko orožja izdela za vsakih tisoč ton jekla Sovjetska zveza in koliko ZDA:

ZDA	ZSSR
tankov	1,0 2,3
topov	0,7 9,0
minometov	0,2 7,7
strojn in brzostrelk	18,7 34,6
pušk	49,6 348,6
letal (v teži lovca)	2,2 3,1

Kaj nam pove ta razpredelnica. Stevilke nam kažejo, da je vojna industrija Sovjetske zveze na boljšem kot industrija ZDA. Medtem ko porabijo v ZDA veliko večino surovin za predmete široke potrošnje, brez katerih Američani, ki je važen visok življenjski raven, ne more biti (ali pa se mu doždeva tako), pa Sovjetska zveza izkšnih in podobnih skrbj nima. Čeprav proizvaža manj surovin kot ZDA, so le-te na razpolago izključno vojni industriji: torej je bila sovjetska vojna industrija do nedavnega po ko-

Naš bodoči sistem plač

III. Med najvažnejšimi vprašanji, ki jih je treba rešiti v zvezi z novim sistemom plač je razmerje med najnižjimi in najvišjimi plačili. Tu gre v bistvu za vprašanje, kako nagraditi navadno delo in kako kompicirano, kvalificirano delo.

V kapitalističnih državah niso redki primeri, da dobe najbolje plačani uslužbenci (n. pr. direktorji velikih podjetij) 50-, 60- ali 80-krat večjo plačo kakor najslabše plačani delavci. Naš sistem plač ne pozna tako velikih razlik. Razmerje med najnižjo in najvišjo plačo v denarju znaša 1:5 do 1:6, kar je potrebno in tudi upravičeno glede na naše ekonomske možnosti. Toda v praksi se je ta razlika bistveno zmanjšala, predvsem zaradi naraslega deleža vrednosti zagotovljene preskrbe v skupni vrednosti plače v denarju, nakaznicah in bonih, deloma pa tudi zaradi neupravičenega uvrščanja nižje kvalificiranih delavcev v višje kategorije in pri uslužbenih pogosto tudi zaradi nepravilnega in samovoljnega priznavanja raznih osebnih in drugih dodatkov.

Da so plače danes skoraj izenačene, lahko spoznamo, če primerjamo n. pr. vrednost celotnih prejemkov univerzitetnega profesorja ali visoko kvalificiranega znanstvenega delavca na eni strani, na drugi strani vrednost prejemkov kurirja in vratarja dotične ustanove. Kes ima prvi okrog 10.000 dinarjev plače, drugi pa le 2000 din. Toda če pristojemo še vrednost živilskih nakaznic in bonov, tedaj vidimo, da znaša vrednost profesorjeve plače okrog 14.500 din, vrednost vratarjeve ali kurirjeve plače pa 6000 din. Dejansko razmerje med obema plačama je torej le še 1:2,2. Če pa ima kurir, oziroma vratar še ženo in dva otroka, doseže vrednost njegovih prejemkov že vrednost prejemkov samskega univerzitetnega profesorja.

Vprašanje nagradevanja navadnega in kompiciranega dela je teoretično precej razčistično. Vse dotlej, dokler bo obstojala razlika med kvalificiranim in ne kvalificiranim delom, med duševnim in fizičnim delom (ta razlika obstojtako v kapitalizmu kakor tudi v socializmu, kot prehodni dobi v komunizmu), mora biti kompicirano delo bolj nagradeno in morajo biti primerne razlike med plačili. To terja tudi pravilna uporaba socialističnega načela nagradevanja po delu.

Je pa tu še drug važen razlog. Gre namreč za nujno potrebno stimulacijo delavcev in uslužbencev, da si pridobe višjo kvalifikacijo, kar je velikega pomena za ves naš gospodarski in kulturni razvoj. Če ne bodo primerne razlike med plačili za ne kvalificirano in kvalificirano delo, ne bo delavec ali uslužbenec čutil potrebo pridobiti si višjo kvalifikacijo ali izobrazbo. To je važno tudi v administrativni službi, kjer so danes razlike med plačili z osnovno šolo in tistimi s fakultetno izobrazbo le malenkostne, če upoštevamo vrednost celotne plače v denarju, nakaznicah in bonih. Kvalifikacija gotovo ne bo in tudi ne more biti edino merilo za plačo, vendar pa mora biti izhodišče za določanje plač.

Strokovnjaki, ki danes pripravljajo nov sistem plač, so soglasno mnenja, da je treba določiti primerne razlike

med plačili za kvalificirano in ne kvalificirano delo in da je treba pri izračunavanju novih plač (pri katerih bo že upoštevana vrednost zagotovljene preskrbe v zvezi s predvidenim ukinitjem nakaznic in bonov) spet vzpostaviti razmerje 1:5 ali 1:6.

Iz vsega navedenega lahko spoznamo, da pri novem sistemu plač ne gre zgolj za to, da se od ukinitja zagotovljene preskrbe in bonov preracunajo v denar dosedanja prejemki v obliki živilskih nakaznic in bonov. Tako gledanje bi bilo docela zgrešeno. Če bi v vsakem konkretnem primeru zgolj izračunali vrednost vseh dosedanjih prejemkov delavca ali uslužbenca v denarju, nakaznicah in bonih in bi tako določili nove plače, bi to pomenilo ohraniti in potrditi vsa nesorazmerja, ki so nastala zaradi narasle vrednosti prejemkov v nakaznicah in bonih v primeri z denarnimi plačili, kar je pripeljalo do niveliranja plač.

Zboljšanje bo novi sistem plač prinesel predvsem tistim, ki jih je razvoj v zadnjih letih zapostavil, in pa tistim, ki bodo s povečano storilnostjo in boljšim delom pripomogli k povečanju proizvodnje (kar bo prišlo do izražja v udeležbi na dobičku podjetja). V sedanjih pogojih pa bo vsem delavcem in uslužbenecem prineslo zboljšanje življenjskega standarda predvsem znižanje cen kmetijskih pridelkov in živil, delavsko družino, ki mora sedaj vsak mesec dokupiti h količinam zagotovljene preskrbe n. pr. po 1 kg masti, pomeni že dosedanja znižanje cene masti od 600 na 325 din pravo toliko, kakor bo pomenilo povišanje plače za 275 din ob stari ceni. Podobno povečanje realnega zaslužka predstavlja tudi znižanje cen moke in kruha na prostem trgu ter povišanje ostalih živil. Tu trenutno ključ za zboljšanje življenjskega standarda delavcev in uslužbencev, v trajni perspektivi pa seveda povečanje produktivnosti dela.

Pri določanju bodočega celotnega fonda plač mora biti seveda izhodišče razpoložljivi fond potrošnin oziroma pri obojenu konkretnim plač v okviru skupnega fonda plač za življenjski minimum. Celotna vsota vseh plač ne bo smela presežati vrednosti blagovnega fonda, preracunana po prostin cenah, in plačil za storitve. Če bi drugače ravnali, ki porušili ravnostje med oia. govni in kupnimi fondy z vsemi usodnimi posledicami. Z razpoložljivimi blagovnimi fondy so za stopnjevanje plač postavljene meje. Nad življenjskim minimumom bo moč doseči doletni plače le v toliko, kolikor nam bo to dopuščal celotni fond plač, ki bo ustrezal razpoložljivim blagovnim fondom. Zato v novem sistemu plač tudi ne bodo mogče večje razlike med najvišjimi in najnižjimi plačili, kakor 1:5 oziroma 1:6. Mnogo bolj pa tudi v nadaljnji perspektivi ne bomo stopnjevali tega razmerja, ker vsebuje tako stopnjevanje nevarnost privilegijev na posameznika na račun skupnosti, kakor nam to kaže sovjetski primer. (fs)

Popravi! V večeršnjem članku je treba v 4. odstavku popraviti tiskovno pomoto in znesek 16.500 din popraviti v 14.500 din; v predzadnjem odstavku pa se mora glagol, da dobi delavec za nadurno delo s 50% pribitkom 21.60 dinarjev in ne 21.060 din.

Sovjetski vohuni „po naključju“

Med obtoženimi sovjetskimi vohuni pred beograjskim okrožnim sodiščem so tudi trije, ki bi radi svoje sodnike prepričali, da so bili zapleteni v vohunstvo po glem naključju. Prvi med njimi je Pavle Krat, ki je bil med okupacijo »von Kratt« in važna osebnost v raznih gospodarskih podjetjih nemške okupacije v Srbiji. Pri svojih sefih je užival toliko zaupanja, da so ga pošiljali na službena potovanja tudi v Sofijo, na Dunaj in v Dresden. Takoj, ko so Nemci odšli, se je dobro znašel pri Rusih. Sam pripoveduje, da so organi raznih sovjetskih misij zahtevali od njega razne podatke in da jim je vedno ustregel, kolikor je le mogel. Zaveda se, da je delal za obveščevalno službo, zatrjuje pa, da v tem ni videl ničesar slabega.

Obtožena Nina Knežević Dubelstein pa je med zaslišanjem večkrat naglasila, da je »politično nezainteresirana« sovjetska državljanka. Priznava pa je, da je imela že leta 1945 stike z majorjem NKVD Leonidovim in še z nekaterimi drugimi organi sovjetske obveščevalne službe. Obtoženi Maka. resko, Sitarski in Savčenko so njeni stari znanci in povedala je, da je imela z njimi razne opravke po naročilih.

ki jih je dobivala od majorja Leonidova in drugih sovjetskih organov. O svojih starih znancih, s katerimi se je znašla sedaj pred sodiščem, pa slob govori, ter je na primer izjavila, da je Sitarski neznačajen človek in pijanec.

Obtoženi Vladimir Lebedev je zatrjeval, da so vse njegove zveze in vse vohunsko delo, ki mu ga očita obtožnica, golo naključje. Pripovedoval je, da so ga kot zdravnika, čeprav svoje prakse ni izvrševal, poklicali na dom sovjetskega letalca Bstuskina in tudi k znanemu propagandistu Informbiroja. Branko Rakiću, ki je taktat ilegalno živel v okolici Beograda, Po »golem naključju« je Lebedev razpovedal »Novo borbo«, Rakiću pa je pomagal napisati nekatero članke, ki so napadali ljudsko fronto in množične organizacije.

VELIKI STVARNIK MIRU

Tako dolgo ne bo miru, dokler ne bova ostala sama v svetovju! (Po »Kerempuhju«)

Francoski izletniki na Jadranu

Tri francoska turistična društva so organizirala letovanje 300 francoskih izletnikov na Jadranu. Del izletnikov je v Opotiji, ostali pa na Reki. Za francoske turiste bodo organizirali krožna potovanja ob obali Hrvaškega primorja. V Crikvenici je okoli 60 inozemskih turistov, v glavnem Avstrijcev. V juliju je bilo v Crikvenici 189 tujcev, med temi 114 Avstrijcev, 30 Belgijcev, 24 Svcarjev, 14 Angležev in 5 Francozov. V. M.

Votk dlako menja, čudi nikdar...

2. Odkod Sovjetski zvezi pogum za dosedanja napadalnost

Vojna je nadaljevanje politike z nasilnimi sredstvi, politika pa se ravna po gospodarski moči in potrebah države. Torej je treba iskati različno sovjetske zunanje politike med vojno in po njej v njenih gospodarskih potrebah in v moči njenega gospodarstva, primerjaneja z močjo gospodarstev v drugih državah. Vsem je v spominu prijateljstvo, ki ga je vsaj z besedami izražala Sovjetska zveza do zahodnih zaveznikov med vojno; ni čuda, saj je nujno potrebovala njihovo pomoč. Ne tako po vojni; zahodne države so svoje armade demobilizirale, orožje in material shranile ali pa celo uničile, industrija pa je posumerila svoje delo na izpolnjevanje potreb in zahtev civilnega prebivalstva. Sovjetska armada je ostala nedotaknjena. Vojna industrija je še naprej proizvajala tanke, letala in topove. Podprti z zavestjo, da imajo za seboj najmočnejšo armado na svetu, in izkoriščajo politični prestiz, ki si ga je Sovjetska zveza pridobila z zmago nad Nemčijo, so postajali sovjetski politiki in diplomati bolj in bolj zahtevni.

Vendar armada sama na sebi danes še ne pomeni dovolj; treba je imeti tudi močno industrijo, ki to armado zalaga in jo je sposobna zalagati tudi v vojni. Tu bo vsakdo dejal: Sovjetska zveza je vendar pravi prilikavec v primeri z ZDA, da ne govorimo o zavezniških Američanov, ki tudi niso kar si bodi. Ogledajo si mekatere številke, ki primerjajo proizvodnjo strateških surovin pri tem in onem industrijskem velikanu:

V tabeli so pri ZDA uporabljene številke dejanske proizvodnje v letu 1949 (Survey of Current Business 1950), pri ZSSR pa proizvodnja, ki bi jo morala Sovjetska zveza po letnem načrtu doseči v letu 1950 (to-rej razlika je verjetno še nekoliko večja). Ni niti potrebno primerjati produktivnosti sovjetske in ameriške delavca, ali sorazmerje med kmetijskimi delavci v ZDA (12%) in

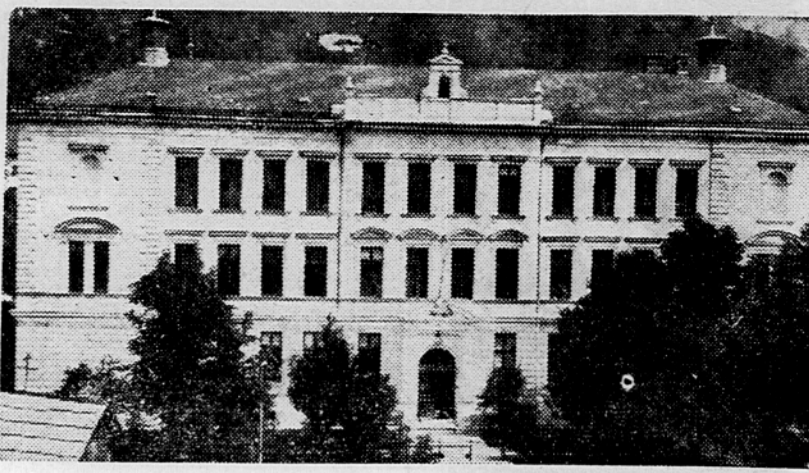
ZSSR (50%), da vidimo, koliko je ura. Brez zaveznikov stoji ZDA visoko nad Sovjetsko zvezo in ne kaže, da bi se položaj kmalu spremenil. In vendar trditve, da je bila Sovjetska zveza prav do nedavnega sorazmerno močnejša od ZDA, ni pretirana. Najprej je treba upoštevati dejstvo, da stane vzdrževanje ameriškega vojska (višja raven) nekajkrat več kot vzdrževanje sovjetskega vojska. Mnogo odtehta tudi pripravljenost Moskve žrtvovati milijone vojakov, zanje človekovo življenje pač ni kdove koliko vredno. Važno je še sledeče: v zadnjih letih so ZDA zivele kot država, ki vojne ne pričakuje; proizvajale so rekordno število osebnih avtomobilov, se zanimale za gospodarska vprašanja sveta in vedno bolj zanemarjale temne se obzore.

Na drugi strani pa je Sovjetska zveza gospodarska enota, ki je do zob oborožena in pripravljena na vse. Leta 1946-1947 je prebivalstvo Sovjetske zveze dobesedno siradalo, medtem ko so tovarne proizvajale neznanske količine granat in nabojev. Čeprav se je življenjska raven v primeri z vojnim časom nekoliko zvišala, je v primeri z ostalim svetom še vedno sramotno nizka. Kolikor delavec ne proizvaža municije ali nekaterih predmetov široke potrošnje, pa proizvaža jeklo, premog in druge strateške surovine. Gornje podatke potrjujejo statistike.

50 letnica ustanovitve realke v Idriji

Letos mineva 50 let, odkar so v Idriji odprli prvo srednjo šolo — realko s slovenskim učnim jezikom. Ta pomembni dogodek v kulturni zgodovini našega naroda ne sme ostati neopažen.

Zelja Idričanov po izobrazbi je že davno rodila zahtevo, da se v prijaznem starem rudarskem mestu ustanovi srednja šola. Že 1719. leta je Idrija brezuspešno zahtevala ustanovitve dvo-razredne latinske šole. Leta 1784 so tam sicer odprli trirazredno gimnazijo, ki je pa obstajala le do leta 1797. Kakor drugje po Iliriji, so uredili nato Francozi tudi v Idriji šolstvo z licejem, v katerem je bil učni jezik slovenski, a po njihovem odhodu l. 1813 je ostala zopet samo glavna šola (normalka). Od leta 1850 dalje so Idričani vztrajno stremeli za srednjo šolo, a dosegli so za njo dobo samo enoletni pripravniški tečaj za učitelje.

položaje v javnem življenju tudi na tržskem, goriskem in istrskem ozemlju. Vse dijaštvo v Idriji je bilo deležno strogo narodne vzgoje in ni čudno, da jih je položilo precej svoja življenja za svobodo in lepšo bodočnost naroda. Tem bo vzdala Idrija ob proslavi 50-

letnice realke 18. avgusta spominsko ploščo hkrati z drugimi, ki so namenjene ustanovitvi realke Dragotinu Lapajnetu, skladatelju Zorku Prelovcu, kiparju Niku Pirnatu in slikarju Ludoviku Grlicu. Na proslavo so vabljeni vsi idrijski profesorji in dijaki.

NOVICE in zanimivosti

Ob stoletnici Njegoševе smrti. Na Cetinju obnavljajo nekdanji Njegošev dvorec »biljardo«, v katerega bodo namestili Njegošev muzej, ki ga bodo odprli letos na proslavi 100-letnice njegove smrti. Poročali smo že, da bodo v ta muzej zbrali in shranili vse, kar je v zvezi s tem znamenitim pesnikom »Gorskega venca«, od njegovih osebnih in vladarskih predmetov, knjižnih del, spominov na njega do natison njegove tiskarne in njegove knjižnice. V Njegoševem muzeju bodo zbrana tudi razna umetniška dela, ki ali ponazorjujejo Njegoša ali pa njegovo knjižno delo: Njegoševе oprise — delo kiparja Meštrovića, njegove slike in portrete, umetniške ilustracije iz »Gorskega venca« itd. V pritličju »biljarde« bodo namestili muzej narodnosvobodilne borbe — Njegošev muzej bo v prvem nadstropju — ki je zdaj le oddelek cetinjskega mestnega muzeja. Ob proslavi Njegoševе stoletnice bodo na Cetinju 25. avgusta odprli razstavo sodobnih jugoslovanskih likovnih del, na kateri bo razstavljenih nad 300 del znanih jugoslovanskih umetnikov. Razstava bo odprta mesec dni.

Z vsega sveta

ništva, ki je večinoma opremljeno z radarjem, Ameriške letalce, ki letijo na majhnih višinah, obstreljujejo z najrazličnejšimi orožji, tudi s puškami, pištolami in ročnimi bombami.

Darilo Stalinu. Sovjetski konzul v Johannesburgu je pretekli teden poslal v Moskvo nenavadno darilo za Stalina: osem mesecev starega afriškega leva, ki mu je ime »Caka«.

Sovjetska aristokracija. Sir Jocelyn Lucas, konservativni poslanec v britanskem parlamentu, se v svojem prostem času ukvarja tudi z vzrejanjem plemenskih psov sealyhamske pasme. Pretekli teden je dobil naročilo za psico od zadovoljnega kupca sovjetskega pisatelja Ilije Erenburga.

Hujše kakor smrt. Kazenski zakonik britanskih letalcev ima na koncu nekega poglavja tudi tale stavke: »Težji prestopki (med naštetimi) se kaznujejo s smrtno kaznijo. V vojni pa je kaznen še ostrejša.«

Ne po telefonu! Zupan mesta Manila na Filipinih je pred kratkim izdal uredbu, da moski in ženske ne smejo več uporabljati državnih telefonov za ljubezenske pogovore.

Paderewski in čistilec čevljev. Ko je bil veliki poljski umetnik Paderewski na turneji po Ameriki, se mu je lepega dne, ko se je sprehajal po ulicah Bostona, ponudil mlad čistilec čevljev, da mu očisti čevlje. Čistilec je bil tako umazan, da je to presenetilo Paderewskega in mu je rekel: »Dam ti raje 10 centov, če se umiješ.« Čistilec je stekel v sosedno hišo in malo pozneje se vrne umit. Paderewski mu ponudi oglednjakove dolge lase, čistilec ne sprejme denarja. »Obrzite tih 10 centov,« mu reče čistilec in »pojditte k brivcu, da vam postrizže lase.«

Film — solski učbenik bodočnosti. Posvetovalni svet za vzgojo na Škotskem je izglasoval resolucijo, ki določa naj filmi nadomestijo solske učbenike pri pouku nekaterih predmetov. Solam je naročeno, naj si nabavijo potrebne projekcijske aparate. Poleg tega naj bi začeli tudi s praktičnimi tečaji, v katerih bi poučevali uporabo projektorjev.

Henry Ibsen. Slavn dramaturg Henry Ibsen je bil zelo kratkoviden. Nekega dne je šel po cesti in zapazil na zidu velik plakat. Ko ga je hotel prebrati, je ugotovil, da je nočnice pozabil doma. Zato je poprosil prvega došleca, naj mu prečita, kaj piše na plakatu. »E, dragi moj, mu žalostno odgovori došlec, »ne morem vam pomagati, ker sem tudi jaz nepisem.«

Ameriško letalstvo na Koreji. Stab ameriških zračnih sil je pretekli teden sporočil, da je bilo v Koreji do sedaj zgubljenih 308 letal. Posebno so letalci združenega poveljstva tpepli zaradi sovražnega protiletalskega top-

Tisoč in eno ljubavno pismo Victor Hugoju. V Parizu so izdali zbirko ljubavnih pisem, tisoč in eno po številu, ki jih je Guillelte Drone pisala Victor Hugoju. Guillelte Drone je pisala Hugoju v 50 letih vsakdan po dve pismi. Le kaj mu je pisala?

MOTORNI COLNI na Kanal Grande v BENETKAH. Ze nekaj tednov se bile srditi boj med tradicionalnimi benetskimi gondolami in novimi motornimi colni, ki skušajo spodrinit svetovno znano romantično gondolo. V znak protesta so vsi gondoljerji, ki jih je okrog 500, vzpizorili mogočen spoved gondol, ki se je pomikala po vsej dolžini Velikega Kanala. Na čelu sprevoda je vozila pogrebna gondola na kateri je bil pritrjen letak z napisom: »Benetkani, pozor! Benetkani proti pomoti! Proč z motornimi colni iz Kanal Grande!« Spoved se je pomikala počasi in v svetli tihini in tako blokiral ves promet največje »cest« Benetk. Trajal je dve uri. Neobičajni prizor je privabil na Kanal Grande in na most Rialto ogromno število turistov. Bržkone bodo zmagali interesi benškega turizma.

V ZSSR planirajo tudi rekorde

Vsemogočni in vsevedni Informbiro s sedežem v Moskvi, je v novem letu za red edinstvena in genialna ustanova, kakršne ni enake na svetu. Tu najdeš le velike, dalekovidne in nezmotljive mislece, nedosegljive pobornike za vsesplojni mir, ustvarjalce porajajočega sovjetskega »paradiža«, skratka ljudi velikih zgodovinskih dejanj z nadnaravnimi odlikami in sposobnostmi.

Znano je, da modro vodstvo dobro planira prav vse — mogoče in nemogoče, tudi športne rekorde! Ves svet, ki je doslej »strme in spoiljivo« občudoval njihova uspešno opravljena planska dejanja, je pred dnevi onemel o novici moskovskega lista »Sovjetski sport«, ki je objavil članek o dosedanjih dosežkih rezultatov sovjetskih atletov. Casopis omenja veliko razočaranje VKP(b), ki trdi, da ti rezultati niso zadovoljivi in da se atleti niso prizadevali, doseči in preseči določeni plan državnih in svetovnih rekordov! Neizpolnjevanje plana rekordov je veliki greh, pravi med drugim pisec tega članka.

Prisenljivo, imenitno povedano! Toda, kdo ve, kakšna usoda čaka zdaj odgovorne sovjetske atletske funkcionarje in tekmovalce, ki niso dosegli določene plana rekordov. Tem nesrečnejšem ne preostane zdaj drugega, kakor da se najprej temeljito spokore svojih »grehov«, nato pa, očistič vseh madežev uberejo pot, kakršno priporoča Evver Hođa albanski trpinom: vsakdanja jutranja in večerna molitev pri spomeniku velikega očeta — učitelja vseh častov! Če ga bodo tekmovalci prosili odpuščanja udano in ponižno, se mu priporočali pred startom in z njegovimi citati na ustnicah drveli po atletskih stezah, potem bodo skoraj dosegli zaželene rezultate, berati pa postali nepremagljivi svetovni rekorderji!

SE DVA PORAZA KOŠARKARJEV AYA
Košarkarji AYA (Dunaj) so odigrali še dve tekmi v Jugoslaviji, in sicer eno na Reki, trije so igrali v Mariboru. Srednja tekma na Reki so izgubili z rezultatom 39:38, v Mariboru pa 42:28.

PRVENSTVO SLOVENIJE V SKOKIH V VODO

Včeraj dopoldne se je začelo prvenstvo Slovenije v skokih v vodo. Pričakovanja gledalcev so izpolnil skoraj samo pionirji. Res je, da prvenstvo še ni zaključeno in da se obetajo boljši rezultati od mladinske tekme, vendar zveznega razreda, ki tekmujejo danes popoldne na Centralnem ljudskem kopališču. Pri mladincih se bodo pomerili med drugim Sink iz Kranja, Suštar, Gale, Kapelj iz Ljubljane itd. V zveznem razredu pa bo borba med rutiniziranim Zriboškom in mladimi državnima reprezentantoma Dobrinom in Porento.

Novi prvaki Slovenije v streljanju

Tri dni je bilo v Mariboru končano prvenstvo Slovenije v streljanju. Najboljši strelci v posameznih disciplinah so naslednji:

CLANI — vojaška puška na 300 m na narodni tarči: Mejavšek (Celje) 79 krogov od 100 možnih, Beg (Maribor) 78 krogov; Titova tarča: Soič (Mrb) 407 od 600 možnih, Mejavšek 387 krogov; **MLADINCI** — vojaška puška: Soič 407, Milarič (Mrb) 364 krogov; **CLANICE** — malokalibrska puška na 50 m: Zidarč (Mrb) 256 krogov od 300 možnih, Saje (Lj) 244 krogov; **CLANI** — vojaška pištola: Dular (Lj) 140 od 200 možnih, Trežan (C) 135; **PIŠTORJI** — zračna puška: Vrbcinc (Lj) 263 od 300 možnih, Jež (Lj) 245.

Prehodni pokal na Titovi tarči je osvojilo moštvo Maribora, ki je doseglo 1856 krogov pred Ljubljano 1784, Celjem 1759 itd.

Danes na stadion Zeleznicarja!

Kakor smo že poročali, se bodo danes popoldne pomerili v Ljubljani v prijateljski nogometni tekmi nogometaši ilirgaškega moštva Lokomotive iz Zagreba in ljubljanskega Zeleznicarja. Prijateljske priprave Zeleznicarjev za jesenski del prvenstvenega tekmovanja v slovenski ligi dajo slutiti, da bo današnja tekma zanimiva. Če pa še povemo, da bodo moštvo Zeleznicarja okrepili med drugim s prijateljsko ekipo iz Rudarja, ki jo vodi Rudarja Oprenik ter člani Odrada Hočvar, Dekleva, dalje znana igralca Smole in Perharic, potem bo to srečanje brez dvoma mikavno tudi za razvajene ljubitelje lepe nogometne igre. Začetek tekme bo ob 17.30 s predtekom na stadionu Zeleznicarja v Siski.

Jutri Zeleznicar (Gorica) : Krim

V edini preostali nogometni tekmi svojnogometnega tekmovanja za prvenstvo Slovenije se bosta jutri pomerila v Ljubljani Zeleznicar iz Nove Gorice in Krim. Zadnje tekme Ljubljancanov kažejo, da so Krimovci igralci

Prvi zmagi Mitica in Branovića

V Hamburgu se je začel velik mednarodni teniški turnir, na katerem so nastopili igralci iz držav, med katerimi tudi Jugoslovani Branovića, Mitica, Pačala in Petrović v prvem kolu so si našli teniški igralci priborili dve zmagi. Mitica je premagal najboljšega avstrijskega igralca Reda 2:6, 6:1, 8:6, 6:1. Mitica pa je obvladal izvrstnega argentinskega igralca Weissaa 6:2, 6:8, 4:6, 7:5 in 6:0. Petrović pa je doživel poraz od von Kramma (Zah. Nemčija) 2:6, 2:6, 6:4, 5:7.

Turnir na Bledu
Blejski teniški klub je priredil pred dnevi na Bledu propagandni teniški turnir, katerega so se udeležili poleg domačih igralcev in nekaterih ljubljancanov tudi bivši belgijski igralce za Davisov pokal, sedanjí poslanik Delcoigne, bivša mladinska zmagovalka v Wimbledonu članica ameriškega posilstva Byrdova 4 igralci iz Avstrije.

Na teniskem tekmovanju vzhodnega prvenstva na travnatih igriščih v South Orange (New Jersey) je znan ameriški igralec Billy Talbert premagal avstralskega Sedgmana 2:6, 10:8, 6:4, 20-letni Tony Trabert pa je premagal janskoletnega wimbledonskega prvaka Patitja (na slikah 6:1, 3:6, 12:16, Glinner, Mloy je premagal mladinskega prvaka Hamiltona Richardsona 7:5, 11:9, Dick Savitt pa Angleža Mottrama 6:4, 3:6, 6:3. V polfinalu bosta torej igrala Trabert in Talbert.

Ljubitelji jahanja pozori! Prijave za jahalno šolo pri TD Bežigrad so že zaključene.

Zamudniki, ki se že žele prijaviti, naj bodo danes ob 15.30 ob Tyrševi cesti 41, kjer bo zbor vse jahačev. Med tečajem ne bodo sprejemali novih prijav.

PRVENSTVO SLOVENIJE V SAHU

Včeraj so igrali VI. kolo in je stanje na deskah ob uri poročila naslednje: Mešiček - Smoljanovič 1:0 (igrala predvečernjšim), Bajec - Kržin remi; v katalonskem sistemu je bel v otvoritvi zamenjal vrstni red potez, kar je črni s pravilno zamenjavo figur izkoristil in dosegel pozicijsko prednost ter na predlog belega sprejel remi v 12. potezi; Vošpernik - Ketiš igrata polslovensko obrambo damskega gambita, v kateri je črni izgubil kvaliteto; Končič - Germeck; v sicilijanski je črni prodir z damo v nasprotni tačer in ima boljši položaj; Sikošek - Levačič; v kraljevi indijski ima bel izrazito pozicijsko prednost; Pogačnik - Preinfalk igra ta damski gambit — Črni ima kmeto v boljšem položaju, vendar zaradi zaprtje pozicije še ni gotovo, če bo mogel to prednost izkoristiti; Krulc - Stupica sta igrala kraljevo indijsko. Beli ima prednost, Fuc - Groscek je najzanimivejša partija tega kola. V kraljevi indijski ima črni ob enakem materialu rahlo pozicijsko prednost. Partija se nagiba v končnico; partija Milnar - Pire je odložena za prosti dan.

Državno prvenstvo v boku

Minuli ponedeljek je bilo v Beogradu končano državno prvenstvo v boksu za posameznike. Novi prvaki v posameznih kategorijah so tille:

muha: Patitj (Partizan); **bantam:** Necovnik (Osijek); **peresna:** Redl (Part.); **lahka:** Stefanović (Spartak); **polweter:** Sovljanski; **welter:** Golič (oba Part.); **polsvrednja:** König (Lokomotiva); **srednja:** Milošević (Part.); **polteška:** Nikolić (Radnički, Bgd); **teška:** Krizmanić (Metalac, Z.).

Dvoboj Italija : Jugoslavija v Ljubljani?

Na Boks zvezl Slovenije smo zvedeli, da bo dvoboj med reprezentancama Italije in Jugoslavije 4. septembra v Ljubljani. Prireditve bo na stadionu ob Tyrševi cesti, na kar že danes opozarjamo športno občinstvo.

Drobne zanimivosti

V počastitev otvoritve novega sindikalnega doma v Sošanju so bile razne prijateljske tekme. Košarkarji celjskega Zeleznicarja so premagali domačega Usnarja 66:26. V derby nogometni tekmi je Usnar premagal Alana II. slovenske lige Rudarja iz Velenja 5:3 (2:1), v predtekmi pa so mladinci Usnarja premagali Borca (Smartno ob Paki) 3:1 (2:1).

V atletskem dvoboju je Anglija premagala reprezentanco Francije z rezultatom 115:89.

Trener nogometne ekipe Vienna in aktivni igralec Karel Decker je s svojimi nogometaši prejel svoj dopust v Makarski. Po končanem odmoru so gostje prisotnostvoma tudi finalnem tekmam na Bajdukovem nogometnem turnirju.

Mladinec Groscek (LUSK)

MARGARETA BUBER-NEUMANN UJETNICA pri Stalinu in Hitlerju

Prevredel dr. Ivan Crnagaj

Kako lepo je znala Tasso tolažiti: »Nazarenka, ki je bil obsojen na 15 let ječe, so amnestirali, morda pridemo tudi me na vrsto. Sicer bom takrat že plešasta in škrbasta, pa nič ne de, samo da bom še enkrat videla Tiflis!«

Pokazala mi je močno stanjšane črne kite, in videala sem tudi, da so se ji začeli njeni prekrasni zobje majati.

Cez tri tedne so me iz bolnišnice odpustili. Za življenje se imam zahvaliti burmaskega taborniksu zdravniku. Rešila me ni samo njegova stalna nega med boleznijo, ampak tudi listek, ki mi ga je napisal pri odhodu: »Zaradi splošne obsojenosti ni za težko delo več uporabna.« Razen tega je predlagal, naj dobivam 14 dni dodatno hrano in ostajam v baraki. In tako sem se vrnila v kazenski blok in dobila svoj pograd v prostoru, kjer je bila postrežena neka stara stoltošjankar; tam sem našla tudi vse stare prijateljice iz brigade, ki so se med tem vrnile v rajon. Kljub temu, da je bil kazenski blok prenapolnjen, so znale prepričati, da ni prišla v sobo nobena kriminalka. Borba pa je bila zelo težka. Takoj ko sem se vrnila, so mi izročile listek, ki ga je pustil zame Ozguidze:

»Bodi zdrava in ne pozabj me! Danes me bodo odpeljali na invalidski odsek.«

V tistih štirinajst dneh, ko so mi z delom prizanašali, sem se seznanila z neko leningrajsko učiteljico jezikov, ki je ležala ves dan na pogradu. Bila je nezna, 30 let stara ženska, ki je imela tako težko srčno bolezen, da je pri hoji komaj lovila sapo. Celo padar se je ni upal poslati na delo. Pripovedovala mi je o domu in o svoji mali hčerki. Nekoč sem jo vprašala, zakaj je bila obsojena. Vsa preplašena me je prosila:

»Bolje je, da o tem ne govoriva.«

Cez nekaj časa pa me je vprašala:

»Ali govorite angleško?«

»Da.«

»Dobro, potem se lahko meniva, ampak ne po rusko. Tu ne smeš niti stenan zaupati!«

In tako sem zvedela, da je moja znanaka hčerka nekega leningrajskega inženirja, ki so ga leta 1928, ob priliki »Sahtijevnega procesa« aretirali in poslali za pet let v Sibirijo, kjer je pa po treh letih umrl. Svojege očeta je ljubila nadvse in je vedno nosila pri sebi majhno zmečkan fotografijo, ki jo je pritrhitopala skozi preiskovalni zapor. S politiko se ni nikdar ukvarjala in je bila že pet let poročena z nekim inženirjem, Obdolžili so jo vohunstva, ker je Angleže učila rusčine.

Cez štirinajst dni so me dodelili brigadi, ki je delala v kleti za zelenjavo, in tedaj sem zalagala z živili vso

sobo. Tisto življenje je bilo razburljivo, zato pa toliko bolj donosno. V kleti za zelenjavo so bili nakopičeni pravi zakladi: krompir, repa, pesa in čebula, same take stvari, ki jih v kazenskem bloku nikdar nismo dobili pod zob. Veliko vprašanje je bilo samo: kako je treba krasti, da te ne zasajijo? Vse kaznjence te brigade so preiskali prvi pri odhodu iz kleti, drugi pa pri vstopu v kazenski blok. Na sreči sem bila »politična« in so me otipali samo na hrstu in ob straneh, medtem ko so kriminalke abozalili tudi po prsih in trebuhu. Izdelala sem vrečko in si jo privežala okoli trebuha. To je bilo treba med delom počasi polniti s krompirjem in repko. Potem sem viatnila v soderje še nekaj čebule in odkorakala z brigado domov; spetoma sem se kar potila od strahu. Pa se je res izplačalo. Kakšno navdušenje je zajelo vso sobo, ko sem strela svoj plen na pograd; (ena je stala svedra pri vratih in jih krepko tiščala, da nas ne bi presenetili kdo iz sosednjih sob). Potem nam je stara postrežnica skuhala v velikih konservnih skatlah krompirjevo juho. Zato je že podnevi nakradla nekaj premoaga. Vsaka je dobila svoj delež in po nekaj tednih smo se kar vidno popravile.

Kmalu pa se mi je pripetila nesreča. Ko sem šla po vodo za umivanje, sem se v svojih velikanskih škornjih spotaknila ob prag in si nalomila kost v nogi. Da je bila kost nalomljena, sem ugotovila šele šest let pozneje na svobodi, ko so mi pokazali rentgensko sliko. Takrat pa sem opazila samo, da skorajda ne morem več trdno stopiti in da je postala noga od oteklime rdeča in modrikasta. Ta nezgoda, ki bi jo bila pozdravila pred zaposlitvijo v

zelenjadni kleti kot pravi dar božji, je spravila zdaj vso sobo v obup. Padar mi je namazal nogo z Jodom in mi zapisal »delo v baraki«. Z nakremženim obrazom sem se v sobi vadila v hoji. Malo je že šlo, čeprav samo s skravnim robom noge. Drugo jutro sem že trdno stala v zelenjadni brigadi. Ko pa je bilo treba odkorakati, nisem mogla nikamor in stražar me je zasul s psokvami in kletvami. Proti temu pa sem bila že utrjena, razen tega sem se zavedala svojih doiznos! In to je odločilo. Dva vrla kaznjena sta me prišla pod pazduho in me spravila do kleti.

V Burmi smo dočakali zimo. Tedaj se godi kaznjencem še najbolje. V taborišču je treba delati od sončnega vzhoda do sončnega zahoda in ker sije sonce pozimi samo malo časa, je delovni dan še kar znosen. Kadar je nad 30° mraza, sploh ne gre nihče na delo in v snežnem viharju tudi ne. Najbolj se trpinji iz kazenskega bloka boje pozimi kidanja snega. Treba je nagrebsti velike kupe snega in ga razmetati na njive, posebno v vrtnariji, da se spomlad pri tajanju zemlja kolikor mogoče prepoji z vodo. Predvsem pa pošiljajo kaznjence na delo v žitnih skladiščih. Že zgodaj jutraj, ob sončnem vzhodu, si mora brigada utirati pot skozi neznanske zamete. Zrak se blešči od snežnih kristalov, če ne bi bilo težav pri dihanju, bi človek vrazil niti ne čuti, kajti stepe ne vzmernirja po navadi niti najmanjša sapica. Neskončni mir krog in krog. Samo kaznjenci preklinjajo, kriče in cokljajo skozi kupe snega.